ئەمریکاو ئەنجامەکانی شەڕی ئازادی

خەسرۆ پیربال

پێش هەڵگیرسانی شەڕی سێهەمی کەنداو (شەڕی ئازادی عیراق), توێژێکی ئێجگار زۆری میللەتی کورد لەگەڵ ئەو شەڕە بوون, ئەمڕۆکەش وورده وورده هێرشی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاو وڵاتە هاوپەیمانەکانی هەر دێن و دژووارتر دەبن, قوربانی و خوێن , هەروا دێن زیاترو جۆراوجۆرتر دەبن , بەڵام لە ئامانجە سەرەکیەکەی ئەم جەنگە نزیك دەبێتەوە .

ئەگەر بێت و میللەتانی عیراق , بەڕاستی ڕزگاریان بێت و وڵات ئازاد بێت, ئەوە ئەو شەڕە گەلێك گۆڕانکاری بنەڕەتی دەخزێنێتە ناو هاوکێشەکان , لە ئاستی جۆراوجۆریشەوە, بەڵکوو لەوەش زیاتر, ئەو شەڕە قەبرێکی گەورە هەڵدەکنێ بۆ کولتوورێکی توندو دژووارو کووشندەی دژ بە مرۆڤایەتی , ڕژێمی عیراقی جگە لەوەی گەورەترین زەبری لە میللەتی عیراق و گەلی کورد داوە , لە هەمان کاتدا دوژمنی ئاشتی و تەبایی نێوان فەرهەنگە جیاجیاکانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بووە بە درێژایی 35 ساڵ .

بەڵام پێشەکی حەز دەکەم, نەختێك لەسەر ڕۆڵی ئەمریکا, وەکوو وڵاتێکی زلهێزو کاریگەر باسبکەم, ئەو وڵاتەی کە ڕۆڵی گەورەی نەوەکوو پاش ڕووداوەکانی 11 سێپتەمبەرەوە سەریهەڵداوە , بەڵکوو زۆر پێش ئەو ڕوداوە, بوونێکی گرینگ و کاریگەری هەبووە لەسەر وەچەرخان و گۆڕانکاریەکانی جیهان. دیارە من هەرگیز باس لە سیاسەت و بنچینەکانی فەرهەنگی ئەمریکی ناکەم لێرەدا, لەبەر ئەوەی پێموایە کە فەرهەنگی میللەتی کورد(بۆ نموونە) زۆر لە فەرهەنگی ئەمریکا دەوڵەمەندترە , بەڵکوو گەلێکن ئەو فەرهەنگانەی دوونیا کە لە ئێمەی ڕۆژهەڵاتی زیاترەوە نزیکن , لەوەی ئێمەی کورد لە فەرهەنگی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاوە نزیکین. , بەڵام ئەوەی مەبەستمە لەو وتارەدا ,لە ئاستی کاریگەری سیاسی و عەسکەریەوەیە لەسەر کێشەکاندا ..

لەگەڵ ئەوەش کە ئەزموونە تاڵەکانی بزاڤی ڕزگاریخوازی کورد , بەتایبەتی ساڵی 1974 و 1991 , ئەو دوو ساتانەی کە زۆر بە ئاسانی ئەمریکا پشتی لە شۆڕش و سەهەڵدانەکەی کورد کردووە, بەڵام ئەوەی ئەمڕۆکە لە ئارادایە, بە بۆچوونی من تەواو جیاوازە و دڵنیام بەقازانجی سەرجەم میللەتانی عیراق و بەتایبەتی میللەتی کوردەوە تەواو دەبێت.

دیاره ڕۆڵی ئەمریکا بە درێژایی مێژووی خۆی , زۆر گرینگ و دیاربووە, بۆ نموونە :

.

- لە جەنگی جیهانی یەکەم : بەشداریکردنی ئەمریکا لەو شەڕەدا بووە هۆی تێکشکانی ئەڵمانیا, ئەوەش بووە هۆی ئەوەی ئەوڕوپا لە کارەساتێکی گەورە قورتار بێت .

.

- لە جەنگی جیهانی دووەم : ئەگەر بێت و ئەمریکاو ئینگلیزەکان بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ هاوکاری فەڕەنسایان نەکردبا , دیسانەوە سەرجەم ئەوڕوپا تووشی داگیرکرنی ڕژێمی دیکتاتۆری هیتلەر دەبوون, ئەو شەڕە قوورسەبوو کە بەناوی : (شەڕی نۆڕماندی) ناوزەند کرا, لەم شەڕەدا بە یەکجاری سەرجەم ئەوڕوپا لە هیتلەر و مەترسی کولتووری هیتلەر قورتارکران, ئەمڕۆکەش هەمان سیناریۆ لە عیڕاقدا دووبارە دەبێتەوە , هەموو شێوەو پڕۆفایلی و کێشەی میللەتی کورد و میللەتانی تری عیڕاق , لەو بارودۆخە دەچێت کە لە ئەوڕوپادا هەبوون ساڵی 1944 بەهۆی هێزو سیاسەتە ڕەگەزپەرستیەکەی هیتلەرو دامودەزگاکەی .

- شەڕی سارد لە ئەوڕوپا : ئەمریکا ئەو هێزەبوو کە بە درێژایی ساڵانێکی درێژ , لەتەك ولاّتانی تری ئەوڕوپای ڕۆژئاوایی وەکوو فەڕەنساو ئینگلزستان و ئەڵمانیا , بەرامبەر مەترسی سیستەمی شمولی یەکێتی سۆڤیەتدا وەستابوون , بەرگریان دەکرد و هۆیەکی سەرەکی بوون لە تێکشکان و ڕووخانی یەکێتی سۆڤێت., هەر لەو کاتەشەوە کە بەرەکانی شەڕی سارد گۆڕان , ئەمڕۆکە ئەمریکا دەورێکی زۆر گرینگی هەیە , بۆ بنیاتنانەوەی ڕووسیاو هەموو ئەوڕوپای ڕۆژهەڵات.

-

- شەڕی یوگسلافیا (دەستێوەردانی ئەتڵەنتی) : لەو ولاّتەی کە دیسانەوە مافەکانی مرۆڤ پێشێل دەکران لە لایان ڕژێمی مێلۆڤیچ و میللەتی کۆسۆڤۆ قڕ دەکران وەکوو میللەتی کورد , ڕۆلی ئەمریکاو ولاّتانی ئەوڕوپای ڕۆژئابوو دیسانەوە , هێرش بکەنە سەر بەلگرادو بەیەکجاری ڕەگووڕیشەی ئەو ڕژێمەیان دەرهێناو سەرکردایەتیان ناردە بەندیخانەکان , کردیانە نموونەیەك بۆ ولاّتانی ترو دیکتاتۆرەکان, ئەو کاتەش بوو کە حکومەتی عیڕاق زۆر بەتووندی دژی ئەو شەڕە وەستابوو, داکۆکی لە مێلۆڤیچ دەکرد. پاش ئازادکردنی یوگسلاڤیا , ئەمریکا دەورێکی گرینگی هەبوو لە بنیاتنانەوەی ولاّتەکەیان و ئێستاش بە پڕۆگرام و یارمەتی جۆراوجۆر بەردەوامە.

- دیارە من باس لە شەڕی کەنداوی دووەم ناکەم, پاش داگیرکردنی کوێت لەلایان سووپای عیڕاقی, چۆن بە هاوکاری و ئامادەگی سوپایی ئەمریکا , بە چەند سەعاتێك هەموو کوێت

ئـازادكرا , بەشـێكى زۆرى باشـوورى عێراقیشـى داگیركـرا (ئـازادكرد), پاشـان یەكلایانـە هێزەكانیان كێشایەوە ..!!

.

دیارە كێشـەو ئەزموونـە تاڵـەكانى میللـەتى كـورد , بـە تایبـەتى سـاڵى 1974 , سـەرەتایەكى زۆر خراپ و كووشندەبووە, هـەتا ئـەو ئاسـتەى كـە مـەلا مسـتەفاى بـارزانى, بـاوكى ڕووحـى كـورد لـە وەسیەتنامەكەى ,ئاماژە بەوە دەكات و دەڵێ : (یەكێك لەو هەڵانەى كردوومە , ئەوە بووە كە زۆر بڕوام بە بەڵێنەكانى ئەمریكا كردووە).. هەر ئەو وەسیەتە بوو , كە سـەرۆك مەسـعوود بـارزانى , هـەتا ماوەیـەكى زۆر نـزیكیش بـەر لـە ئێسـتا , هـەرگیز بـڕواو متمانـەى تـەواوى بـە ئـەمریكا و سیاسـەتى ئـەمریكى نـەدەكرد, تـاوەكوو ئەمڕۆكـەش هەمیشـە دەرس و پەنـدنى لـە ئەزموونـە تاڵـەكانى ڕابـردوو وەرگرتـووە , ئـەم سیاسـەتە ژیرانـەو وردبینەیـە, كـە دڵنیـام ئەمڕۆكـە بـەرەو لێوارى ئاشتى و سەقامگیریمان دەبات.

ئـەزموونى تـاڵى تـرى میللـەتى كـورد لـە باشـوورى وڵات و میللـەتانى تـرى عـێراق, ئـەزموونى خیانەتە گەورەكەى ئەمریكابوو , پاش سەرهەڵدانەكەى ساڵى 1991, هەمووومان بینیمان , چۆن پشـتى لـە داخوازیـەكانى میللـەتى كـوردو عـەرەب كـردو بـە ئاسـانى سـوپاى خـۆى كێشـایەوە و عێراقیـان بەجێهێشـت , كـارتى سـەوزى بـە شـێوەیەكى ناڕاسـتەوخۆ نیشـان حكومـەتى دڕنـدەى بەغدا دا, بۆ ئـەوەى بەتـەنیاو بـە دەسـتێكى درێـژى ئاسـنینەوە , هـەموو هێـزو لایانـە سیاسـى و جەماوەریـەكانى ڕاپـەڕییوو لـەناوببات, دیسـانەوە كارەسـاتێكى گـەورەى تووشـى میللـەتى كـورد كرد , وە لە خواروى عێراقیش , ئەوەى لەدەستى هات كردى.

دیـارە لێـرەدا, هـەرگیز داكـۆكى لـە فەرهـەنگ و سیاسـەتى ئـەمریكى ناكـەم, بـەڵام بـە شـێوەیەكى بابەتییانە بیردەكەمەوە , ئەوەى دەبینـم, ئەوەیـە كـە بـۆ یەكـەمین جارە لـە مێـژووى ڕزگـاریخوازى كـورد, بەرژەوەندیـەكانى وڵاتێكـى گـەورەى وەكـوو ئـەمریكا, لەگـەڵ بەرژەوەندیـە كـۆن و خەونـە دێرینـەكانى میللـەتى كـورد یەكدەگرنـەوە , ئەمڕۆكـە شـەڕە لـە ناوچـەكە, ئێمـە وەكـوو كـوردو ئەمریكا و میللەتانى ترى عێراق , یەك ئامانجمان هەیە, ئەویش ئـەو شـەڕەیە كـە بـە یـەكجارى لـە تاریكى و لە یـەكێك لـە ڕژێمـە هـەرە دڕندەكانى دوونیامـان قوورتـار دەكـات, هـەروەها لەگـەڵ ئـەو ڕژێمـەش فەرهـەنگێكى توونـدڕەوو نـەفرەتلێكراو , بـۆ هـەتا هـەتا دووردەكەوێتـەوە و لـەناو دەچییێت.

پاش ئەو شەڕەو پاش ئازادكردنى عێراق ,هەندێگ ڕەنگدانەوەو گۆڕانكارى بنچینەیى ڕوودەدەن شوێنەوارى بۆ چەندین نەوەى تر دەمێنێتەوە بۆ نموونە :

له عێراقدا , ئەوەی پەیوەندی بە میللەتی کوردەوە هەبێت, ئەزموونی دیموکراسی و حکومڕانی کورد بە شێوەیەکی فەرمی و دەستووری جێگیر دەبێت, بەڵکوو دەبێتە نموونەیەك بۆ حکومەتی داهاتووی عێراق , هەروەها دەشێت بۆ بەشەکانی تری کوردستانیش لە (تورکیا- سوریا- ئێران), دەکرێت هەر وڵاتێك بەو شێوەیەی لەگەڵ تایبەتمەندیەکانی خۆیان دەگونجێن, چارەسەری کێشەی فەرهەنگی و سیاسی و کۆمەڵایەتی میللەتی کورد بکەن, سوودو پەند لە ڕژێمی عێراق و چارەنووس و ئەو شەڕو دەردەسەریە وەربگرن.

دیارە یەکێك لە ئەنجامەکانی تری ئەو شەڕە , دروستبوونی حکومەتێکی نوێیە لە عێراق و ئاوەدانکردنەوەی وڵاتە و پەرەسەندنی بازاڕەکانی جۆراوجۆرە لە ناوچەکە, دیارە جگە لە نەوت , عێراق و کوردستانی باشوور , ناوچەیەکی زۆر دەوڵەمەندی جیهانن, ئەو ناوچەیە , دەبێتە وڵاتێکی وەکوو (تایوان و هۆنگ کۆنگ) لە پێشکەوتنی ئابووری و کۆمەڵایەتی. ئەمەش زۆر بە باشی ڕەنگدەداتەوە لەسەر ئاستی ژیان و گووزەرانی مرۆۋ لەو ناوچەیەدا .

ئەنجامێکی تری ئەو شەڕە , لەناوچوونی فەرهەنگێکی ڕەگەزپەرستی نەتەوەیی- قەومی- عەرەبیە....., ئەو فەرهەنگە تاڵ و توندڕەوەبوو, کە بە شێوەیەکی چڕو کوشندنە خرابوونە نێو هەموو لایانێك و هەموو بوارێکی ژیان: خرابووە نێو کتێب و نووسراوو ڕاگەیاندن و گۆرانی و مۆسیقا و بەرنامەکانی خوێندن و هەتا ژیانی تایبەتی خەڵکان.... , ئەو فەرهەنگە ڕەشەیە کە بۆ هەتا هەتا بەرەو پاش دەگەڕێتەوە و ئیتر بەتایبەتی بۆ میللەتی کورد بوونی نامێنێت.

دیارە گەلێکن ئەوانەی وای بۆ دەچن کە ئەو شەڕە دەبێتە هۆی پەرەسەندنی تەرۆریستان , توێـژو بزوتنەوە توونـدڕەوە ئیسلامیەکان, بەڵام من تەواو بە پێچەوانەی دەبینم., دیاردەی بزووتنەوەی تەرۆریستی, هەتا ئاستێکی نزم هەمیشە هەر هەبووە و هەر دەشمێنێت , بەڵام پاش ئەو شەڕە بزووتنەوەی ئیسلامی توندڕەو بەرەو لاوازی دەڕوات.

هەر لە دەسپێکردنی شەڕ و هێرشی ئەمریکا بۆ سەر عێراق , سەرکردایەتی کورد لە باشووری وڵات , زۆر هوشیارانە لەگەڵ ئەو ڕووداوە مامەڵەیان کردووە , لەگەڵ هەموو مەسەلەکاندا زۆر بە ووردی ونەرمیەوە مامەڵەیان کردووە, ئەمڕۆکە ئەوەی چەندین ساڵە ئاواتێك بووە و خەباتیان بۆ دەکرد و شەهیدیان بۆ دەدا , ئەمڕۆکە بە هاوکاری ئەمریکا دێتە دی و دەبێتە هەقیقەتێك و لاپەڕەیەکی ڕەش هەڵدەدرێتەوەو ڕۆژێکی نوێ لە سەرانسەری کوردستاندا هەڵدێ .

خەسرۆ پیربال
2003/4/2
Pirbal@hotmail.com